

ספרים



הכובסת של מאו עושה היסטוריה
אהרן שי על "מאו: הסיפור הנלתי נודע"

מגמה חדשה במחקר ההיסטוריה הגרמנית
בעז נוימן על "לקרוא את גרמניה"

הספרייה של ירון לונדון
ספריות, ורד לי ואלכס ליבק

16

10

9

הארנדט אקספרס מובילה לכל מקום

כתיבה פובליציסטית עשירה ומסועפת
נוצרה סביב כתיבת אפילו פולחן אישיות
התפתח סביבה בגרמניה בעיקרה חברת
הרכבות הגרמנית מפעילה רכבת בשם
"חנה ארנדט אקספרס" בקו שבין קיל
סדנא והנובר, הדואר הגרמני הנפיק
בול לזכרה ורחובות נקראו על שמה (רק
לשם השוואה בגרמניה אין עדיין רכבת
אקספרס על שמה של נאצי נאצי, אחרת
שופנהאואר, פריז'יך גיטשאו פריז'יך
הגל).

בישראל, לעומת זאת, העיסוק באר-
נדט חדש יחסית. למרות (ואולי בגלל)
המהומה שחולל ספרה על משפט אייכמן
בתחילת שנות הששים באר"ב ובק
רב העולם היהודי, בישראל כמעט שלא
נערך דיון שיטתי בעבודתיה. "ירושם"
נמנע מלהרגם את "אייכמן בירושלים"
לעברית (כשם שנמנע מתרגום ספרו
המונומנטלי של ראל הילברג, "הכחדת
יהודי אירופה") ומבקרים שהפחיתו בערך
עבודתה של ארנדט, גם ביקשו לקעקע
את אמינותה כמתבוננת נטולת פניות.
ההיסטוריון גולו מאן העיר בציניות
על "אייכמן בירושלים": "עוד צעד אחד
והיהודים יהיו אלה שרדפו והשמירו את
עצמם, ורק במקרה כמה נאצים נטלו בכך
חלק" (עמ' 307) והאינטלקטואל הצרפ-
תי רמון ארון כתב כי היא מפגינה "נימה
של עליזנות מתנשאת כלפי רבדים וכני
אדם" (עמ' 65). עורך ספר המאמרים
שלפנינו, סטיבן אשהיים, מספר בהקד-
מתו על אינטלקטואלים ישראלים שהודו
בפניו כי חווית הקריאה בכתביה של
ארנדט מעוררת בהם "תחושת סלידה
פיסית עמוקה" (עמ' 2). לא פחות.
נקודת המפנה היתה תרגומו של
"אייכמן בירושלים" לעברית, בשנת 2000
(הוצאת כנרת), תרגום הספר וחליד עשרות
ביקורות ודיונים, לא רק בזירה המקצועית
אלא גם, ובעיקר, בעיתונות היומית.
הכנס הבינלאומי שממנו צמח הקובץ
שלפנינו נערך בירושלים בדצמבר 1997,
והיה אחד המהלכים שהטרימו את השינוי
במעמדה של ארנדט בישראל (כנס נוסף
נערך באוניברסיטת תל אביב בשנת 2003
וההוצאות שניתנו בו התפרסמו בקובץ
"חנה ארנדט: חצי מאה של פולמוס",
בעריכת עדיה ורטל ומשה צוקרמן).



"Dusty Orange", שי עבאדי. מתוך התערוכה "פריקט ארנדט", שהוצגה באחרונה בבית האמנים בירושלים

פעם כינו אותה
"ברייה תמהונית"
וה"בימבו של היידגר",
אבל כיום נחשבת
הפילוסופית היהודייה
חנה ארנדט לאחת
הכותבות המשפיעות
במאה העשרים,
ובגרמניה התפתח סביבה
פולחן אישיות של ממש,
הכולל קור-רכבת על שמה.
מדוע מעוררת עבודתה
עניין כה גדול?
ולמה דווקא עכשיו
הולך ומתרחב
העיסוק בכתביה
גם בישראל?

חנה ארנדט בירושלים
אשהיים סטיבן (עורך). הוצאת הספרים
ע"ש י"ל מאגנס, המרכז להיסטוריה
גרמנית ע"ש ר' קבנר, האוניברסיטה
העברית בירושלים, 393 עמ', 118 שקלים

יהודה שנה

שנה האחרונה ציינה הקהילה
האינטלקטואלית 100 שנים
להולדתה של חנה ארנדט, הנח-
שבת כיום לאחת הכותבות המש-
פיעות במאה העשרים. המחקר שנוצר
בשנים האחרונות סביב יצירתה של ארנ-
דט הוא מתחומי הדעת הצפופים במדעי
הרוח: אינספור מאמרים העוסקים בעבר
דחה פורסמו בכתבי-עת אקדמיים, וגם

